

een gietgeul aan te brengen en in 't begin weinig water geven. Altijd van boven op gieten, nooit water in schoteltjes geven.

Wie nu nog probeeren wil te stekken, (in 't na-jaar lukt het meestal beter) kan dicht onder een uitspruitend blad met een scherp mes een nieuwe loot schuin afsnijden.

De stekjes moeten in zeer losse, goed doorsijpelende aarde gezet, met een glasstolp gedekt en met papier tegen de zon beschermd worden. In de warme kamer geplaatst, moet men ze dagelijks besproeien en elke morgen moet de stolp flink uitgedroogd worden.

Planten uit warme streken kunnen nu in een warme, zonnige kamer uitgezaaid worden, b. v. zaden van Palmen, Acacia's, Bananen en ook Gloxinia's.

Heeft het sedert eenige dagen niet gevoren dan kunnen Primula's, Sneeuwkllokjes, Kievitsbloemen, Gebroken-Hartjes, Lelietjes-van-dalen en andere voorjaarsplanten uit de tuin worden opgegraven en in de kamer, een maand vroeger dan anders het geval zou zijn, in bloei komen.

In de bloemenwinkels

prijken thans echte Acacia's met hun lange loten vol kleine, gele bolletjes; ook hier en daar de witte Acacia. Prachtige Rozen en vele Orchideeën, vooral de mooie witte, met rood bestippelde Alexandra (*Odontoglossum crispum*) en de gele, bruine, roode of bonte Vrouwenschoentjes (*Cypripedium*.) Dan de groote Amaryllis met zijn helroode, lalieachtige bloemen en Narcissen in allerlei soorten. Naast de bekende, rood-gele *Himatophyllum* (genoemd Clivia's, ter eere van de hertog van Northumberland, uit het geslacht Clive) prijkt de melkwitte bloemtros van *Eucharis* op zijn soms meterhooge steel. En tusschen het donker of lichter groen van allerlei kasvarens gloeit de vuurroode *Anthurium*, dadelijk te kennen aan zijn dikke peperhuisvormige of teruggeslagen, roode bloemscheede, waaruit een griffeldikke vaak gekrulde bloemkolf omhoog steekt.

Het aquarium

vereischt in deze maand nog weinig zorg. De visschen eten nog niet of heel weinig, en de amphiënen zijn nog niet uitgeslapen.

Vooral moeten thans het overvloedige voedsel en de rottende plantendeelen snel verwijderd worden. Enkele winterknoppen stijgen al weer naar boven b.v. van *Utricularia* (Blaasjeskruid) en *Hydrocharis* (Kikkerbeet). Ook *Riccia* heeft al weer vorkjes aan de oppervlakte.

Het terrarium

is nog leeg, als het niet verwarmd is. Toch moet alles in gereedheid worden gebracht voor de bewoners. Want enkele, zooals hazelwormen en hagedissen, beginnen zich in hun overwinterings-kist al te roeren. Komt het mooie lenteweer nog in het laatst van de maand, dan moeten de amphiënen in 't aquarium en de reptielen in 't terrarium. Dus dan moet alles kant en klaar zijn, gewasschen en gepoetst; gestopt en geschilderd wordt er misschien ook, als het noodig was. 't Is voor het terrarium nu ook de beste tijd, om heidestruiken of duindoorns te planten; een takje hulst, goed behandeld, doet het soms ook, maar niet vaak.

De insectenliefhebber

heeft het 's winters nog druk genoeg. Natuurlijk heeft hij in de eerste plaats zijne vangsten van de vorige zomer weer netjes in orde te brengen en te rangschikken. Hij neemt nu ook de gelegenheid waar, om ze rustig te bestudeeren, er teekeningen naar te maken enz., wat in de drukke vangtijd niet altijd mogelijk is. Maar hij blijft niet aldoor thuis, want enkele insecten, zooals de wintervlinders, zou hij dan nimmer buit maken; bovendien wacht hem een rijke vangst, als hij op niet te schrale, gronden vochtige, dorre bladeren opschept en die thuis uitzoekt; deze manier is beschreven op bl. 231 van de vorige jaargang.

We kunnen in deze tijd ook gallen inzamelen, gevuld en leeg. Voor sommige is het nu juist een bijzonder geschikte tijd, omdat zij aan de bladerloze takken veel beter in het oog vallen dan anders. Ik denk hier bijv. aan de „wilgerozen”, verdorde bladrozetten aan de toppen der wilgetakken, en aan de gallen eener bladluis, die nu als holle oliekoeken aan de takken van de kurkiep zitten.

Voor zoover die gallen reeds verlaten zijn, moeten wij ons vergenoegen met ze eenvoudig in onze verzameling van insectenwoningen of van plantenbeschadigingen te leggen. Maar van de andere kunnen wij nog veel genoeg beleven. Ik spreek nu niet tot liefhebbers, die uitsluitend op mooie groote kapellen loeren, maar tot de natuurvrienden, die belangstellen in al wat leeft en die door alle leven, wat zich in hun doosjes en glaasjes ontwikkelt, aangenaam verrast worden. Verleden jaar verzamelden wij een honderdtal van de rietgallen, die thans bij duizenden aan onze waterkanten gevonden worden; men heeft maar te letten op doode rietstengels, die door een reusachtige „knop”, ongeveer 1½ d.M. lang en 2 c.M. breed, worden afgesloten; pelt men die knop, dat stuit men eindelijk

op een harde pit, waarin een vliegelfarf zit. Doe van deze gallen er een honderd in een paar stopflesschen; die zullen van einde April tot midden Juni een rijk jachtveld voor u zijn, want niet alleen de vliegen komen naderhand te voorschijn, maar ook hun parasieten en verder een menigte „dakloozen”, die zulke gallen eenvoudig gebruiken om er in te overwinteren. Bij gelegenheid komen wij hierop nog wel eens terug; onze lezers weten alvast, waar zij terecht kunnen; wellicht kunnen zij Dr. Oudemans ook nog een genoegen doen, want die zoekt de meer zeldzame soorten van deze rietgalvliegen.

Nu ik de naam van Dr. Oudemans noem, denk ik ook aan zijn boek over de *Nederlandsche Insecten*, waarvan thans de helft verschenen is. De winter lijkt mij juist de geschikte tijd, om het algemeen gedeelte — waarin het insectenlichaam zoo grondig besproken en de verklaring van termen gegeven wordt, die men bij het determineeren gedurig noodig heeft — eens gezet door te werken. De zomer met zijn veelvuldige verlokkingen, om er uit te gaan, is voor zulk een rustige studie niet gunstig. Het reeds verschenen gedeelte geeft ook aanwijzingen om de meest voorkomende vangsten uit eenige orden te determineeren. Zoodat wij maar zeggen willen, dat de vrienden, die 't nog niet gedaan hebben, zonder verwijl op dit standaardwerk moeten intee-kenen; het zal hun onmiddellijk aan 't werk zetten.

Misschien doen wij eenige lezers een dienst door hen opmerkzaam te maken, dat er gelegenheid bestaat om vlindereieren te bekomen, waaruit zij zelf rupsjes kunnen kweken, die zich dan bij goede verzorging tot vlinders kunnen ontwikkelen. Wie dat beproeven wil, moet niet talmen met prijs-courant te vragen. Een mij bekend goed adres is: Ernst Heyne te Leipzig (Hospitaalstrasse 2); men wende zich tot die firma, die ook levende rupsen en poppen te koop aanbiedt. In ons land is ons een dergelijke gelegenheid nog niet bekend, behalve dan voor zijworm-eieren.

De verzamelaars beginnen ook zoetjesaan hun gereedschappen eens na te zien en te completeeren, want de lente moet hen gereed vinden. Vooral de beginnende verzamelaars hebben zich wellicht nog heel wat aan te schaffen en te vervaardigen. Laten wij hun even de voornaamste artikelen noemen, die zij noodig hebben. (Men vergelijke de opstellen van Jaspers op bl. 17, 50, 70, 90, 109, 123 van de vorige jaargang.)

Een netje aan een stok om te „visschen” en te „maaïen”. Een vlindernet met stok. Fleschjes met kurken (om vliegen enz. in te doen). Een wijdmonds fleschje met spiritus, voor kevers, die men niet levend wenscht te bewaren. Een blikken doos met gaatjes, voor waterdieren of voor rupsen. Rupsen-

huizen en waterbakken, desnoods te vervangen door groote inmaakflesschen. Een tangetje, eene loep, insectenspelden, speldjes van zilverdraad en vlierpit. Spanblokjes — *niet* spanplankjes met *hel-lende* stand. Doozen voor 't *stofvrij* wegzetten der opgeprikte dieren.

Vele dezer artikelen zijn verkrijgbaar bij Merkelbach alhier; nog meerdere bij Ernst Heyne en andere buitenlandsche firma's. Een artikeltje is er nog, dat men zich zelf moet verschaffen, juist van de winter; het is dus nu de rechte tijd. Ik bedoel het plantenmerg, waarin de zilverdraadjes met motjes en andere kleine insecten worden gestoken (zie de figuur op blz. 124 van de vorige jaargang.) Vlierpit is daartoe wel bruikbaar, maar dikwijls te geel; mooi wit is het merg van *Artemisia vulgaris* (bl. 125 aldaar). Men denke thans er aan, een aantal van de doode stengels dier plant in te zamelen; die zullen deze zomer te pas komen.

Buiten

is het houtkappen en boomsnoeien nu in volle gang, zoodat 't iedereen makkelijk valt, een verzameling van takken en knoppen aan te leggen. Determineer ze met behulp van de tabellen in onze eerste jaargang en beproef ze op water tot ontwikkeling te brengen. Zuiver water is voor 't eerst voldoende, eerst als zich bladeren aan de takken ontplooien is het noodig ze op plantenwater te zetten. Maak de oplossing vooral niet te sterk..

Veel planten bloeien al; zaden ontkiemen en de wortelrozetten van overwintelaars, zooals: distel, madelief, paardebloem, ooievaarsbek, reigersbek, vo-pootje etc. etc. ontwikkelen blad na blad. Zeer leerzaam is het na te gaan, welke invloed de afwisseling van vorst en dooi, vochtigheid en droogte op dit bloeien en groeien uitoefent.

Ga ook na, welke invloed de koude heeft op 't gedrag der vogels en meet op een kalme vorstnacht het temperatuurverschil van de lucht in 't binnenste van een taxus- of hulstboschje en die op een open plek. In parken en tuinen is 't prachtig om te zien, hoe bij zonsondergang duizenden en duizenden kleine vogeltjes de „warme”, altijd groene heesters opzoeken. De vogeltrek is al begonnen: roeken bezoeken hun broedplaatsen en meeuwen beginnen te verkleuren. Geef ook acht op 't veranderend getal van spreeuwen, leeuwerikden en groenvinken en zie uit naar de eerste kieviet.

Als we werkelijk in deze winter nog eens sneeuw te zien krijgen, let er dan eens op, hoe de natuur dat witte doek beschrijft en beteekent: sporen van loopende vogels, van huppelende vogels en van allerlei roofdieren en knaagdieren maken het sneeuw-kleed verre van „doodsch.”

De zware sneeuwval in Januari '96 verschafte een uitstekende gelegenheid, om eenige waarnemingen te doen omtrent verspreiding van zaden.

Wij kozen daarvoor achter in het Vondelpark eenige alleenstaande boomen en wel het eerst een gewone acacia (*Robinia pseudacacia*), een boom naar gis 8 à 10 M. hoog. Hij was natuurlijk geheel ontbladerd, maar hing nog vol peulen, die wel opengesprongen waren, maar de zaden nog niet hadden laten vallen. Er woei een ferme Noordwester; bij iedere ruk voerde hij een paar peulen mee, die een eind verder dwarrelend op het effen sneeuwkleed neerkwamen, waar ze gemakkelijk zichtbaar bleven. Wij vonden er, die vijf en dertig meter van de voet

van de acacia verwijderd lagen (48 stappen à 132 stappen per H.M.) Die bevatten nog vier of vijf zaden, waarvan de kiemkracht bij uitzaaiing duidelijk gebleken is. Op dezelfde wijze vonden wij berkenzaad op meer dan 100 M. afstand van de boom, waarvan het afkomstig moest zijn; wellicht zou die zelfs zijn zaden nog verder gestrooid hebben, indien een perk hooge seringen dat niet belet had. De eschdorens sukkelden er een beetje mee, dat hun vruchten paarsgewijze aan elkander bleven vastzitten; de enkele vleugels kwamen wel 40 M. ver, maar de dubbele of drievoudige lagen vlak onder hun boom.

RED.

Bekende groeiplaatsen der tot de bijgenoemde familiën behorende planten.

Familie Caryophylleëen.

1. *Corrigiola*.

C. littoralis L. Op vochtige, zandige plaatsen, aan rivieroevers. Roosteren (L); Eindhoven, den Bosch (Elshout, Oud Heusden, Vuchtsche heide,) Oudenbosch; Nijmegen (St. Anna, Hatert, Meerwijk, Waaloever in de Ooi, Weurt, Wijchen,) Arnhem, Heesum, Renkum, Ede, Keppel, Zutphen, Warnsveld, Winterswijk, Lichtevoorde, Groenlo, Apeldoorn (Nieuwe Enk, Asselt,) Loenen, Harderwijk (Leuven, Hulshorst, 's Heerenloo); de Bilt, Zeist; Deventer, Hengelo, Hasselo, Hollenbergveld, langs de Dinkel, Losser (Poppe), Dedemsvaart, Gramsbergen, Ane; Zwinderen, Hoogeveen, Erm, Havelte, Odoorn, Exloo, Gieten; Zuidwolde; Leeuwarden (voor het Stationsgebouw), Ameland; Haarlem.

2. *Herniaria*.

H. glabra L. Op drogen zand- en heidegrond, ook aan rivieroevers. Maastricht, Baarlo, Arcen, Hamert, Well, Afferden, Middelaar; den Bosch (Ortensche schans langs den Hennistschendijk en bij Elshout), Werkendam; Nijmegen (langs de Waal,) Arnhem, Wageningen, Herwijnen, Kuilenburg, Gorkum, Zutphen (o.a. Bronsbergen), Terborg, Groenlo, Eibergen, Lochem, Twello, Epe; Amersfoort; Deventer, Delden, langs de Dinkel, Zwolle, Heemse (aan de Vecht,) Gramsbergen, Vilsteren (bij Ommen); Meppel; de Wouden (Friesland); Haarlem; Wassenaar, Vianen.

H. hirsuta L. Op drogen zand- en heidegrond, ook aan rivieroevers. St. Antoniuseiland bij Maastricht; Apeldoorn tuin Marocco.)

3. *Illecebrum*.

I. verticillatum L. Vochtige zand- en heidegrond. Valkenburg, Venlo, Velden; den Bosch (Ortensche schans, Vuchtsche heide,) Eindhoven, Breda; Nijmegen (niet zeldz.), Dieren, Warnsveld (Leesten,) Doetinchem, Apeldoorn, (alg.), Epe, Wissel, Harderwijk ('s Heerenloo, Ermelo, Hulshorst); Amersfoort, de Bilt, Zeist, Rijsenburgerbosch; Deventer, Delden, Oele, Woelde, Hasselo, Borne, Hollenbergveld, Heino, Zwolle, Vilsteren, Hardenberg, Willemsoord; Meppel, Koevorden, Zwinderen, Dalen, Odoorn; Friesland; Naarden, Hilversum; Oost Zeeuwsch Vlaanderen.

4. *Scleranthus*.

S. annuus L. Zandgrond, veel in korenvelden. Limburg, (alg.); Eindhoven, Oudenbosch (alg.), Woensdrecht (heide); Nijmegen, Terborg, Winterswijk, Eibergen, Apeldoorn (alg.), Vaassen, Epe, Hoenderloo, Harderwijk; Delden, Hengelo, Brinkhuis, Langelo, Tankenberg, Poppe, Heino, Tongeren, Kampen, Steenwijkerwold, Kallenkote, Eeze, Gramsbergen; Meppel, Dalen, Emmen, Erm, Valte, Harich; Terschelling, Wieringen, Texel, Amsterdam (achter het Rijksmuseum,) Bennebroek, Hillegom, Noordwijkerhout, Scheveningsche duinen; Zuid Beveland, Hulst, Zuiddorpe.

S. perennis L. Op drogen zand- en heidegrond. Beek,

Elslo, Venlo, Blerik, Velden, Well, Bergen, Afferden, Genep; Nijmegen, Zevenaar, Winterswijk, Groenlo, Lochem, Grebbe, Bennekom, Apeldoorn, Harderwijk (Leuven, Ermelo, Hulshorst, achterste weide); de Bilt, Zeist, Driebergen; Zwolle (konijnenbelten,) Kampen, Hengelo, Haaksbergen, Langelo, Ane; Meppel, Erm; Wieringen, Heemskerk, Breesaap; Hillegom, Noordwijkerhout, Westland.

5. *Sagina*.

S. procumbens L. Op zandgrond, ook tusschen straatstenen. Limburg (niet zeldz.); den Bosch, Oudenbosch (alg.), Nijmegen (Maldensche broek, Hatertsche broek), Winterswijk, Terborg, Groenlo, Eibergen, Lochem, Apeldoorn (alg.), Vaassen, Epe; Deventer, Almelo, Bekkum, Buurserbeek, Nieuwkerkeveen, Lutte, Poppe, Kampen, Steenwijkerwold, Oldemarkt, Giethoorn, Eeze, Eesveen; Drenthe (alg.); Mildam, Schiermonnikoog, Ameland; Terschelling (Groene Strand), Vlieland, Wieringen, algemeen in de duinvlakten, Hilversum; Leiden; Dordrecht, Brielle; geheel Zeeland behalve St. Philipsland.

S. stricta Fr. Op zandige plaatsen en in weiden aan de zee-kusten. Bergen op Zoom (Scheldestrand); Schiermonnikoog (Zuidwestkust), Vlieland, Texel, Wieringen, (Hippolitus-hoef), Marken, Urk (laag zand), Petten (zeedijk), Velzerkanaal; Wilhelminapolder bij Goes, polder Sassche gat.

S. apetala L. Zandige akkers. Limburg (alg. op löss bouwland); Nijmegen (Ooische waard), Kuilenburg; Utrecht, Houten, Schalkwijk; Hornhuizen (Gron.); Oostmahorn (Fr.); Leiden, Rijnsburg, Vianen, Dordrecht; Walcheren (Oostkapelle), Zuid Beveland, Zuiddorpe.

S. ciliata Fr. Op bouwland, ook langs de zee-kust. Mook (Plasmolen en bij den St. Jansberg, langs bouwland); Texel (Waalddorp en Eierland.)

S. subulata Wimm et Gray. Op zand- en heidegrond. Ede; Bussum (heide, ook Trompenberg en bosschen van Spanderswoud.)

S. nodosa Meyer. Op vochtigen zand- en heidegrond. Valkenburg, Mook; den Bosch; Nijmegen (Weurt, Bergharen), Winterswijk, Eibergen, Apeldoorn (alg.), Epe (Wisselsche veen), Hattem, Harderwijk, (Hiendermeen, stadsweide); Nieuw Loosdrecht; Deventer, Wijhe, Heino, geheel Twenthe, Kampereiland, Giethoorn (Zuidveen, Ane); Meppel, Sleen, Weerdinge, Odoorn, Haren; Teridstert (veen.) Schiermonnikoog, Ameland; Terschelling, Vlieland, Kallantssoog, Petten, Zandvoort, Amsterdam, Abcoude; Leiden, Wassenaar, Terheide, Brielle; Schouwen, Duiveland, Noord Beveland, Walcheren, Axel, Sas van Gent.

6. *Spergula*.

S. arvensis L. Op bebouwde en onbebouwde zandgrond. Algemeen en overal.

S. Morisonii Bor. Op zand- en heidegrond. Vucht, Breda, Oudenbosch (zeldz.); Nijmegen (Berg en Dal, Neerbosch, Heumen, Malden, Overasselt), Bennekom, Doetinchem, Apeldoorn (Gortelsche bosch), Harderwijk (Ermelo); de Bilt (Beerschoten), Zeist (bosch), Driebergen; Oestgeest, Endegeest.

7. *Spergularia*.

S. segetalis Fenzl. Behoort thuis op bouwland. Bij ons alleen St. Antoniuseiland bij Maastricht, Sint Pietersberg (vroeger), Wijk (Maasoever).

S. rubra Pers. Op zandig bouwland en aan wegen. Limburg (vrij alg.); Eindhoven, Oudenbosch (niet zeldz.); Nijmegen (Malden, Ooische waard, Mariënboom, Lent Waaloever, Groesbeek, Berg en Dal, Beek, St. Anna, Hatert), Grebbe, (Tafelberg), Terborg, Winterswijk, Lichtenvoorde, Groenlo, Eibergen, Apeldoorn (vrij alg.), Vaassen, Epe, Hattem, Harderwijk; Zeist; Deventer, Almelo, Vriezenveen, Bekkum, Nieuwkerkerveen, Langelo, Lutte, Poppe, bij de Dinkel, Heemse, Gramsbergen, Vollenhove, Oldebroek, Steenwijkerwold, Zwinderen, Hoogeveen, Emmen, Odoorn, Gieten; Gaasterland, Schiermonnikoog, Ameland; Texel, Wieringen, Urk, Marken, Breesaap, Hilversum, Noordwijkerhout, Delft, Hulst, Zuiddorpe.

S. marginata D. C. Op zilt en kleigrond, vooral aan zeedijken. Lemmer, Dokkum, Schiermonnikoog (zuidkust), Ameland, Terschelling (Dellewal, West Terschelling, Grie), Vlieland, Texel, Marken, Wieringen, Urk, Schokland, Petten (zeedijk), Amsterdam (Ydijk en Zeeburg, Hilversum, Westland, geheel Zeeland).

S. salina Fr. Op zilt en grond. Putten; Kollum, Schiermonnikoog (zuidkust), Ameland, Terschelling (groene strand), Vlieland, Wieringen, Marken, Amsterdam; Katwijk, Brielle; geheel Zeeland beh. St. Philipsland.

S. media Fr. Aan wegen naar den zeekant. Harderwijk, Nijkerk; Kampen (Zwartendijk); Schiermonnikoog; Terschelling (dijk), Vlieland, Texel, Urk, Marken, Petten (zeedijk); geheel Zeeland beh. Noord Beveland.

8. *Honkenya*.

H. peploides Ehrh. Zandige zeekust, duinen. Harderwijk; Vollenhove (Roode klif); Delfzijl; Friesland, Schiermonnikoog (zuidkust), Ameland; Terschelling (Grie), Vlieland, Wieringen, Urk, Petten, Alkmaar, Zandvoort, Huizen, Muiderberg; Noordwijk aan Zee, Katwijk aan Zee, Scheveningen, Hoek van Holland, Brielle; geheel Zeeland.

9. *Alsine*.

A. tenuifolia Whlbg. Bebouwd en kalkgrond: St. Pietersberg, Valkenburg, Sittard; Vucht, Werkendam; Nijmegen (Oosterhoutsche bosch, Heumen op klei), Zutphen; Voorst, Terwolde (klei), Bunnik, Utrecht; Zuid Beveland.

10. *Moehringia*.

M. trinervia Clairv. Beschaduwde plaatsen, in bosschen. Epen, Gulpen, Wijre, St. Pietersberg, Gronsveld, Valkenburg, Meerssen, Beek, Elslo, Hamert; Nijmegen (Ubbergen, Hatert), Terborg, Apeldoorn (park, Soerensche bosch), Harderwijk (niet zeldz.), Deventer, Delden, Kampen, Eesveen, Meppel, Wolvega, Teridzert; Kennemerland, Bloemendaal, Hilversum, Warmond, Noordwijkerhout, Leiden, Voorschoten, Wassenaar, Haagsche bosch, Voorne, Haamstede, Walcheren, Zuid Beveland.

11. *Arenaria*.

A. serpyllifolia L. Op drogen, bebouwd en zandgrond. Limburg (alg.); den Bosch, Oudenbosch (alg.); Nijmegen (niet zeldz.) Terborg, Winterswijk, Lochem, Harderwijk (alg.) Deventer, Wijhe, Tongeren, Heino, Delden, Kampen, Gramsbergen, Koevorden; Rolde; Schiermonnikoog, Vlieland, Kennemerland, Haarlem, Amsterdam (Parkweg, Muiderpoort), Hilversum, Noordwijkerhout, Wassenaar, Scheveningsche duinen, Brielle, geheel Zeeland.

A. leptoclados Reich. Op drogen, bebouwd en zandgrond. St. Pietersberg, Maastricht, Gronsveld, Beek; Goes, Oost Zeeuwsch Vlaanderen.

12. *Holosteum*.

H. umbellatum L. Droge, bebouwd en zandgronden. Mechelen, Maastricht (Louberg), Beek, Schinnen, Genneep; Nijmegen (alg.), Zutphen, Renkum, Apeldoorn (Loolaen), Harderwijk; Utrecht, Doorn, Blauwkapel; Deventer, Zwolle (Spooldeberg en Boerendang), Zalk, Kampen; Velzerbroek (zeldz.), Overveen, Haarlem (Groenendaal), Heemstede, Oost Zeeuwsch Vlaanderen (Kanker, zeldz.)

13. *Stellaria*.

S. uliginosa Murr. Op moerassige plaatsen. Vaals, Geulhem, Arcen, Mook (Plasmolen); Heeze, Breda (Ulvenhoutsche bosch), Oudenbosch (niet alg.), Nijmegen (Beek, Ubbergen),

Arnhem, Rheden, Winterwijk, Apeldoorn (Ankelaar, Broekland, Beekbergen), Harderwijk (Leuven, Hulshorst, Heerden), Delden, Hengelo, Haaksbergen, Nieuwkerkerveen, Lutte, Oldenzaal, Lonneker, Steenwijkerwold, Giethoorn; Meppel, Hoogeveen, Sleen, Weerdinge, Odoorn; Groningen, Oranjewoud, Terschelling (Midsland), Texel, Haarlemmerhout, Laren (Gooiersgracht), Sassenheim, Endegeest, Haagsche bosch, Loosduinen, Naaldwijk.

S. nemorum L. Beschaduwde, vochtige plaatsen, in bosschen. Nijmegen (Heumen, Mook), Ulenpas, Heerwaarden, Harderwijk (klaverbosch), Groningen (in 't Gorecht), Heerenveen (Oranjewoud), Alkmaar, Haarlem, Leiden.

S. media Dill. Op bebouwd en onbebouwd grond. Algemeen en overal.

S. holostea L. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. Limburg (alg.), Nijmegen (alg.), Grebbe, Zutphen, Gersel, Winterswijk (Willinkhof), Apeldoorn, Hattem, Harderwijk (vrij alg.), Amersfoort, Zeist, Utrecht (op Chartroyse), Driebergen; Deventer, Oldenzaal, Zalk, Hardenberg; Meppel, Assen, Weerdinge, Groningen; Oranjewoud, Veenwouden, Wolvega, Teridzert, Haarlemmerhout, Leiden, Voorschoten, Haagsche bosch.

S. glauca With. Vochtige grazige plaatsen, ook in en aan slooten en op veengrond. Ambij, Susteren, Montfort; den Bosch, Oosterwijk, Oudenbosch (alg.), Winterswijk Aaltensche broek, Eibergen, Borculo, Apeldoorn (Wormingen, Ankelaar, Broekland, Beekbergen), Harderwijk (Hiendermeen, Groentjes, Hulshorst, Horst), Nijkerk (veen); Driebergen; Deventer, Borne, Poppe, Kampen, Giethoorn (zuidveen), Ane; Meppel, Koevorden, Zwinderen, Sleen, Odoorn; Leeuwarden, Ameland; Texel, Bentveld (Rozewater), Abcoude; Leiden, 's Hage, Naaldwijk; Schouwen, Duiveland, Walcheren, Hontenisse.

S. graminea L. Aan wegen, slootkanten en kanten van bouwland, tusschen het gras. Vaals, Epen, Gulpen, Gronsveld, Valkenburg, Meerssen, Beek, Elslo, Sittard, Blerik, Mook (Plasmolen); Rosmalen, Oudenbosch (alg.), Nijmegen (Beek, leemkuil Ubbergen, Neerbosch), Terborg, Winterswijk, Groenlo, Eibergen, Borculo, Apeldoorn (niet alg.), Vaassen, Epe, Harderwijk, Nijkerk; Amersfoort, Utrecht (Maliebaan); Deventer, Heino, Tongeren, Delden, Almelo, Vriezenveen, Hengelo, Hasselo, Haaksbergen, Weusthag, Nieuwkerkerveen, Oldenzaal, Kampen (Zuidberg), Steenwijkerwold, Kallenkote, Eesveen, Ane; Meppel, Koevorden, Hoogeveen, Sleen, Weerdinge; Kollum, Wolvega, Teridzert, Schiermonnikoog, Ameland; Terschelling, Texel, Kastrikum, Haarlem (Aardenhout, Haarlemmerhout), Heemstede, Leiden, Waalsdorp, Haagsche bosch, Voorburg, Naaldwijk, Rockanje, Tholen, Zuid Beveland, Walcheren, Zeeuwsch Vlaanderen (o. a. Zuiddorpe).

S. dilleniana Moench. Vochtige plaatsen en moerassen, bij ons meest in korenvelden. Limburg (vrij alg.); Nijmegen (Mook, Berg en Dal, Terborg, Apeldoorn (alg.), Harderwijk (vrij alg.); Utrecht; Deventer, Tongeren, Nieuwkerkerveen, Oldenzaal, Kampen, Hardenberg; Meedum, Giekerk, Wolvega, Teridzert; Leiden, den Haag (zeldz.)

14. *Moenchia*.

M. erecta Fl. Wett. Op grazigen en onbebouwd zandgrond. Maastricht; Nijmegen (Watermeerwijk); Sneek (weiden); Haag (Beeklaan).

15. *Cerastium*.

C. atrandrum Curt. In de duinen. Ameland, Terschelling, Vlieland, Grind, Kallantsoog, Bergen, Haamstede, Walcheren, Zeeuwsch Vlaanderen.

C. arvense L. Op zandgrond, tusschen het gras. Algemeen en overal.

C. glomeratum Thuill. Op eenigszins vochtigen zandgrond, in bouwland, aan wegen en dijken. Vaals, Epen, Gulpen, Valkenburg, Sittard; den Bosch; Nijmegen (St. Anna, Hatert, Malden, voorn. vestingwerken, dijk bij de Nieuwe Haven), Apeldoorn (alg.); Delden, Almelo, Zwolle (zeldz.), Kampen, Steenwijk; Scheene, Schiermonnikoog; Leiden, Voorne; Walcheren, Zuid Beveland, Zeeuwsch Vlaanderen.

C. triviale Lk. Tusschen het gras, ook aan wegen, meest wat vochtige plaatsen. Algemeen en overal.

C. semidecandrum L. Op open zandgrond, ook in de duinen. Mook (Plasmolen); Oosterhout; Nijmegen, Voorst, Apeldoorn (niet alg.), Harderwijk (vrij alg.), Heerden, 's Heerenloo; de Bilt; Kampen; Schiermonnikoog, Ameland; Terschelling, Vlieland, Texel, Wieringen, Kennemerduinen, Amsterdam (Muiderpoort); Katwijk, Leiden, Wassenaar,